

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

S U M A R

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *Reforma monastică a domnului Matei Basarab* 9

CRUCIADA TÂRZIE ȘI ROMÂNII

Liviu CÎMPEANU, *Dan al II-lea, Sigismund de Luxemburg și cruciada târzie. Un document inedit din arhiva Ordinului Teutonic* 55

Dumitru NĂSTASE, *Sfințirea mănăstirii Argeș și cruciada antiotomană* 77

FAMILIE ȘI PRACTICI SUCCESORALE

Mariana LAZĂR, *Testamente cantacuzine: succesiunea lui Gheorghe Cantacuzino și a soției sale, Ruxandra* 119

Constanța VINTILĂ-GHIȚULESCU, *„Spre bătrânețe m-am povârnit”. Diata marelui ban al Țării Românești, Grigore Greceanu (1748)* 149

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXX, 2012, p. 1-430

REȚELE LOCALE DE PUTERE

Andrei TIMOTIN, <i>Vocație religioasă și opoziție politică în Constantinopol în secolele IX-X. Cazul familiei Gouber</i>	169
Mária PAKUCS-WILLCOCKS, <i>Negustori din Imperiul Otoman în comerțul Sibiului, 1614-1623</i>	181

SURSE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU

Vladimir AGRIGOROAEI, <i>Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat: la fin de l'inscription peinte de Dârjiu (1419)</i>	213
Andras KOVACS, <i>Arhondologia voievozilor Transilvaniei (1458-1526). Completări și precizări</i>	223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA.....	257
RECENZII ȘI NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.....	275

Călători străini despre țările române. Supliment I, vol. întocmit de Ștefan Andreescu (coord.), Marian Coman, Alexandru Ciocîltan, Ileana Căzan, Nagy Pienaru, Ovidiu Cristea, Tatiana Cojocaru, Edit. Academiei Române, București, 2011, 351 p.; Pr. Ion Andrei Gh. Țârlescu, *Catalogul Manuscriselor Grecești din Biblioteca Națională a României*, Edit. Muzicală, București, 2011, 242 p.; Arhim. Dr. Policarp Chițulescu, *Cărți din bibliotecile medievale românești păstrate în Biblioteca Sfântului Sinod*, Biblioteca Sfântului Sinod, București, 2011, 80 p.; András W. Kovács, *Az erdélyi vármegyék középkori archontológiája* [Arhondologia medievală a comitatelor transilvănene], Cluj, 2010 (Erdélyi Tudományos Füzetek, vol. 263), 162 p.; Attila Zsoldos, *Magyarország világi archontológiája 1000-1301* [Arhondologia laică a Ungariei, 1000-1301], Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 2011 (História könyvtár. Kronológiák, adattárak nr. 11), 382 p.; Richárd Horváth, *Itineraria regis Matthiae Corvini et reginae Beatricis de Aragonia (1458-[1476]-1490)*, Budapest, MTA Történettudományi Intézete, 2011 (História könyvtár. Kronológiák, adattárak 12. – Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam 2.), 181 p.; Marco Polo, *Milione*, a cura di Valeria Bertolucci Pizzorusso, Milano, Gli Adelphi, 2008, p. XXII-761; Gabriel Custurea, Gabriel Talmațchi, *Repertoriul tezaurilor monetare din Dobrogea*, Edit. Ex

Ponto, Constanța, 2011, 417 p.; Mihai Maxim, *O istorie a relațiilor româno-otomane, cu documente noi din arhivele turcești*, vol. I, *Perioada clasică (1400-1600)*, Edit. Istros, Brăila, 2012, 608 p.; Leslie Brubaker, *Inventing Byzantine Iconoclasm*, Edit. Bristol Classical Press, Londra, 2012, 134 p.; Ayşe Kayapınar, *Le sancak ottoman de Vidin du XVe à la fin du XVIe siècle*, Isis, Istanbul, 2011, 538 p.; Gheorghe I. Cantacuzino, *Începuturile orașului Câmpulung și curtea domnească. Aspecte ale civilizației urbane la Câmpulung*, Edit. Academiei Române, București, 2011, 238 p.; *Mănăstirea Bizere*, I, ediția a II-a, revizuită și adăugită, editori: Adrian Andrei Russu și Ileana Burnichioiu, Edit. Mega, Cluj-Napoca, 2011, 136 p. + 49 pl.; Mariana Lazăr, „*Spre folosul acestei Sfinte Case*”. *Constituirea și evoluția domeniului mănăstirii Cotroceni (secolele XVII-XIX)*, Edit. Istros, Brăila, 2012, 420 p.; *Institutional Structures and Elites in Sălaj Region and in Transylvania in the 14th-18th Centuries*, ed. András W. Kovács, în *Transylvanian review*, vol. XXI, suppl. no. 2, 2012, 252 p.; Emil Lupu, *Ctitori și ctitorii la curbura Carpaților în veacurile XIV-XVIII*, Edit. Doxologia, Iași, 2011, 266 p. + 45 p. de anexe + 8 p. rez. în limba engleză + 52 pl. + 76 foto; Ana Dumitran, Elena-Daniela Cucui, Saveta-Florica Pop, Elena Popescu, *Stan zugravul*, Edit. Altip, Alba-Iulia, 2011, 108 p.; Daniela Luminița Lupu, *Tiparul și cartea în Țara Românească între anii 1716 și 1821*, indice general de Alexandrina Ioniță, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2009, 613 p. (p. 585-613 cu reproduceri); Ioan Maria Oros, *Dimensiuni ale culturii moderne în Țara Silvaniei (secolele XVII-XIX). Cărți și proprietari*, Cuvânt înainte de Eva Mârza, Edit. Mega - Edit. Porolissum a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, Zalău (Bibliotheca Musei Porolissensis XII), Cluj-Napoca, 2010, 353 p.+ facsimile, tabele; Ilker K. Bulunur, *Osmanlı dönemi Karadeniz ticaret tarihine katkı: Akkırman gümrüğü (1505)* (Contribuție la istoria epocii otomane a comerțului Mării Negre: vama Akkermanului, 1505), p. 525-581, în vol. *Omeljan Pritsak Armağanı. A tribute to Omeljan Pritsak*, ed. Prof. Dr. Mehmet Alpargu, Doç. Dr. Yücel Öztürk, Sakarya, 2007; Iolanda Țighiliu, *Economia domanială. Creșterea animalelor în Țările Române (secolele XIV-XVII)*, Edit. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2009, 147 p.; *Relations entre les peuples de l'Europe Orientale et les chrétiens arabes au XVIIe siècle. Macarie III Ibn al-Zaim et Paul d'Alep. Actes du Ier Colloque international le 16 septembre 2011*, Bucarest. *Textes réunis et présentés par Ioana Feodorov*, Edit. Academiei Române, București, 2012, 193 p.; Adrian Magina, *De la excludere la coabitare. Biserici tradiționale, Reformă și Islam în Banat (1500-1700)*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2011, 206 p.; *Ritual, Images, and Daily Life. The Medieval Perspective*. Ed. Gerhard Jaritz, Edit. LIT Verlag, Zürich și Berlin, 2012, 247 p.; *Studies in honour of Professor*

Vassil Gjuzelev, Bulgarian Historical Foundation, Sofia, 2011, 782 p. [= “Bulgaria Mediaevalis”, Vol. 2/2011]; Gernot Nussbächer, *Aus Urkunden und Chroniken. Beiträge zur siebenbürgischen Heimatkunde*, vol. 10, *Kreis Hermannstadt*, partea I, *A-Ha*, Edit. Aldus, Kronstadt, 2012, 255 p.; Ion Țurcanu, *Descrierea Basarabiei. Teritoriul dintre Prut și Nistru în evoluție istorică (din primele secole ale mileniului II până la sfârșitul secolului al XX-lea)*, Edit. Cartier, 2011, 379 p. + 37 p. rezumat în engleză + 38 p. indice de nume + XXXII pl.

CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE	357
IN MEMORIAM	363
INDEX, vol. XXI (2003) – XXX (2012), întocmit de Marian COMAN	369
ABREVIERI	427

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

SOMMAIRE

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *La réforme monastique du prince Mathieu Basarab*..... 9

LA CROISADE AU BAS MOYEN ÂGE ET LES ROUMAINS

Liviu CÎMPEANU, *Le prince Dan IIe, Sigismond de Luxembourg et la croisade au Bas Moyen Âge. Un document inédit de l'archive de l'Ordre Teutonique* 55

Dumitru NĂSTASE, *La consécration du monastère Argeș et la croisade anti-ottomane*..... 77

FAMILLE ET PRATIQUES DE SUCCESSION

Mariana LAZĂR, *Testaments de la famille Cantacuzène: la succession de Gheorghe Cantacuzène et de sa femme, Ruxandra* 119

Constanța VINTILĂ-GHIȚULESCU, „*Vers la vieillesse j'étais accablé*”. *Le testament du grand ban Grigore Greceanu (1748)* 149

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXX, 2012, p. 1-430

RESEAUX LOCAUX DU POUVOIR

Andrei TIMOTIN, <i>Vocation religieuse et opposition politique à Constantinople aux IXe-Xe siècles. Le cas de la famille Gouber</i>	169
Maria PAKUCS-WILLCOCKS, <i>Marchands de l'Empire Ottoman dans le commerce de la ville de Sibiu, 1614-1623</i>	181

SOURCES ET INSTRUMENTS AUXILIARES

Vladimir AGRIGOROAEI, <i>Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat: la fin de l'inscription peinte de Dârjiu (1419)</i>	213
Andras KOVACS, <i>Répertoire des voïévodes de la Transylvanie (1458-1526). Mises à jour et précisions</i>	223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA.....	257
COMPTES – RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES	275
LIVRES REÇUS A LA REDACTION	357
IN MEMORIAM	363
INDEX, t. XXI (2003)- XXX (2012) (Marian COMAN)	369
ABREVIATIONS	427

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE “NICOLAE IORGA”

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXX, 2012

CONTENTS

Violeta BARBU, Gheorghe LAZĂR, Ovidiu OLAR, *Matthew Basarab's Reform of the Monasteries*..... 9

ROMANIANS AND THE LATER CRUSADES

Liviu CÎMPEANU, *Dan II, Sigismund of Luxembourg and the Later Crusades. A New Document from the Archive of the Teutonic Order* 55

Dumitru NĂSTASE, *The Consecration of the Argeș Monastery and the Anti-Ottoman Crusade* 77

FAMILY AND INHERITANCE PRACTICES

Mariana LAZĂR, *Two Eighteenth-Century Wallachian Last Wills and Testaments. Gheorghe and Ruxandra Cantacuzène* 119

Constanța VINTILĂ-GHIȚULESCU, *“I am beginning to feel the burden of my years”. Grigore Greceanu's last will and testament (1748)* 149

„Studii și Materiale de Istorie Medie”, vol. XXX, 2012, p. 1-430

LOCAL NETWORKS OF POWER

Andrei TIMOTIN, <i>Religious Calling and Political Opposition in Constantinople (9th and 10th centuries). A case study: the Gouber family</i>	169
Maria PAKUCS-WILLCOCKS, <i>Merchants from the Ottoman Empire in the Sibiu trade (1614-1623)</i>	181

PRIMARY SOURCES AND RESEARCH INSTRUMENTS

Vladimir AGRIGOROAIEI, <i>Scriptor scribebat et pulcram puellam in mente tenebat. The Painted Inscription from the Dârjiu Church (1419)</i>	213
Andras KOVACS, <i>Archontology of the Voivodes of Transylvania (1458-1526). Additions and Clarifications</i>	223

***

ADDENDA ET CORRIGENDA	257
BOOK REVIEWS	275
BOOKS RECEIVED BY THE EDITORS	357
IN MEMORIAM	363
INDEX, t. XXI (2003) – XXX (2012) (Marian COMAN)	369
ABBREVIATIONS	427